

Binnenkijken.

bij Sandra Kruisbrink

TEKST & FOTO'S: KOOS DE WILT

Sandra Kruisbrink heeft haar atelier in de drukke binnenstad van Amsterdam, maar in haar tekeningen heerst de stilte en rust van verstilde, noordelijk aandoende landschappen. Op bezoek in haar studio.

Haar grote, lichte atelier bevindt zich binnen de grachtengordel van Amsterdam, op de derde verdieping van een groot pand dat ze deelt met andere kunstenaars en ontwerpers. In het atelier heerst de rust die past bij haar tekeningen, een rust die wordt ondersteund door verstilde pianoklanken van de Catalaanse componist Federico Mompou. Een boekenkast vol met kunstboeken, een computer waarop de kunstenaar beelden kan bewerken en een grote werktafel. Daarop glazen met vele zwarte potloden, opengeslagen foto's en kunstboeken en bewerkte prints van vooral bomen. Op een andere tafel een grote hoeveelheid pastelkrijtjes, kwasten en temperaverf. Voor de kunstenaar zijn het de ingrediënten van de grote en kleinere tekeningen die verspreid aan de wanden hangen en op de grond liggen. In haar lichte, ijle, transparante landschappen speelt de kunstenaar met ruimtelijkheid, met perspectief en met verlatenheid. Sandra Kruisbrink (*1961, Laren) houdt van de stad, maar zeker ook van verlaten plekken. Ze wandelt graag en lang door onherbergzame landschappen ergens in de wereld en houdt van tuinieren op haar dakterras in de Watergraafsmeer. Bij wandelen en tuinieren neemt de natuur op den duur de regie over, zo valt haar op. "Soms wil ik tijdens het tuinieren de natuur in een bepaalde richting duwen, maar dan word ik toch verleid om iets anders te doen. Bij mijn tekeningen werkt het hetzelfde. Zowel de planten als de tekening lijken hun eigen wil te hebben en mij mee te nemen naar hun wereld."

Voor de kunstenaar is de natuur altijd al een onderdeel geweest van wat ze maakt. Maar ze is zeker niet de enige die de natuur opneemt in haar werk. Kruisbrink: "In gebouwen wordt steeds meer de natuur verwerkt en ook in het werk van beeldend kunstenaars zie je deze steeds vaker, zoals bij Elspeth Diederix. Maar ook voor haar is dat niet een kwestie van mode: de natuur staat heel dicht bij haar. Ik ben al heel lang een stadsbewoner, maar groeide op in Laren en zwierf als kind eindeloos door de bossen in de omgeving. In mijn tekeningen keer ik terug naar waar ik vele uren met mijn vriendinnetje doorbracht. Het was een tijd die eindeloos leek te duren. Ik denk dat kinderen dichter bij hun innerlijke tijd staan, een tijd die zich niet in eenheden als uren of minuten laat uitdrukken maar zich uitstrekt. De Franse filosoof Henri Bergson noemde dat *durée*: tijd die duurt. Het is een tijdservaring waarbij heden en verleden in elkaar overvloeien, een tijdsbeleving die meer te maken heeft met intuïtie dan met het rationele. Ik denk dat ik in mijn tekeningen die andere tijdsbeleving probeer te vangen, dat loslaten van klok en agenda, waardoor je in een rusttoestand tot reflectie kunt komen."

“Tekenen is een lijn mee uit wandelen nemen.”

“Mijn bomen lijken gewichtloos en vluchtig en hebben tegelijkertijd iets bestendigs.”

minimale suggestie van een boom of een berg, een soort nabeeld. Dat weglaten zie ik als de essentie van mijn werk.”

Sandra Kruisbrink tekent langzaam, intuïtief, geconcentreerd en precies. Ze houdt van stilte en ze doet lang over haar tekeningen. “Bij tekenen leg ik steeds nieuwe lagen over een andere. Als ik uitsnij dwing ik me meer tot een uitspraak die ik minder makkelijk onderuit kan halen dan als ik teken. Ik gebruik temperaverf en teken er met potlood overheen. Tempera heeft een soort transparantie. Je blijft de kleuren eronder zien, waardoor de tekening een soort diepte krijgt. Vaak neem ik een print als uitgangspunt, een negatieve vorm van een foto. Hoewel ik mezelf geen fotograaf noem, is fotografie steeds meer in mijn werk geslopen. Ook daar breng ik vervolgens verschillende lagen overheen. Door het negatief van een foto als ondergrond te gebruiken lijkt de tekening net een solarisatie, het effect dat ontstaat als er in de doka licht bijkomt tijdens het ontwikkelen. Het mooie is dat je dan niet goed begrijpt wat je ziet. Eerst zie je een wirwar van witte lijntjes, maar als je langer kijkt doemt het beeld voor je ogen op. Het is zoals een foto die langzaam verschijnt in een bad met ontwikkelaar, of een polaroid waarop je eerst niets ziet en die dan steeds duidelijker wordt.”

DE KUNST VAN HET WEGLATEN

De kunstenaar heeft thee gezet en neemt plaats voor een grote tekening van bomen, een grafisch lijnenspel van kale takken waar je doorheen kunt kijken en waarin verschillende lagen te zien zijn. “Mijn vroegere tekeningen waren veelal landschappen in vogelvlucht”, vertelt ze. “Nu lijkt de vogel te zijn neergestreken in een boom. Ik zoek meer naar details in het landschap. Ik ben ook preciezer geworden. Mijn werk is weliswaar figuratief, maar niet per se realistisch. Ik wil mijn bomen iets gewichtloos meegeven, iets vluchtigs, maar tegelijkertijd hebben bomen iets blijvends. Ze waren er vaak allang voordat wij er waren en ook zonder ons blijven ze rustig in het landschap of in de tuin staan, tenzij wij mensen besluiten ze weg te halen.” Kruisbrink tekent veel bomen: pijnbomen en andere naaldbomen, een lariks en een treurberk, maar het gaat de kunstenaar niet per se om de bomen die ze afbeeldt. “De boom is eerder een excuus”, legt ze uit. “Het gaat mij meer om de stilte, om een geluidloze essentie, om een onzeggbare ervaring. Sommige tekeningen tonen niet meer dan een

Prints zijn vaak de basis van Sandra Kruisbrinks tekeningen.

KUNSTGESCHIEDENIS

Het werk van Sandra Kruisbrink roept associaties op met dat van oude meesters die de kunstenaar gedurende haar leven in musea is tegengekomen. Landschappen van de Hollandse zeventiende-eeuwse schilder en etser Hercules Seghers en Pieter Bruegel en ruimtelijke prenten van Piranesi. Kruisbrink: “Ik had op de Rietveld eigenlijk wel wat meer kunstgeschiedenis willen krijgen. Dat is in andere Europese landen, zoals in Duitsland en Spanje, veel meer onderdeel van het onderwijs. Hier

niet en dat vind ik jammer. Ik heb twee jaar in Barcelona gestudeerd en daar was een hele goede grafiekafdeling waar ik veel heb geleerd over kunstgeschiedenis. Zo ben ik mij gaan verdiepen in het werk van Hercules Seghers. Een van mijn Spaanse docenten schreef een thesis over hem. Ze deed ook onderzoek in het Rijksmuseum en van haar heb ik veel geleerd over zijn werk en techniek. Seghers' manier van werken was in zijn tijd heel modern. Ik voel me verwant aan hem."

De meeste inspiratie doet de kunstenaar niet op in musea. "Ik hou er enorm van om werk te zien van oude en nieuwe kunstenaars", zo vertelt Kruisbrink. "Maar het meeste leer ik als ik reis en met mijn camera door verlaten landschappen wandel. Na elke reis kom ik met een grote verzameling foto's thuis. Maar de foto's vatten nooit de sfeer en de ervaring die ik ter plekke vond. In mijn atelier bekijk ik vervolgens de beelden, doe een keuze en maak daarna uit-

"Weglaten zie ik als de essentie van mijn werk."

sneden. In mijn studio wandel ik dan verder in mijn herinnering en de ervaringen die ik opdeed in de landschappen. Dat selecteren en bewerken van de foto's is een wezenlijk onderdeel van mijn werk. Eigenlijk maak ik de wandeling opnieuw op het vel papier, maar nu met de noodzakelijke afstand. Tekenen is een lijn mee uit wandelen nemen, zoals Paul Klee dat zo mooi verwoordde. Als ik door de natuur wandel herken ik vaak de typische landschappen van andere kunstenaars, niet alleen van oude meesters zoals Hercules Seghers of Bruegel, maar ook de donkere landschappen van Awoiska van der Molen of Renie Spoelstra. Mijn landschappen zijn veel lichter, het zijn landschappen die bijna niet meer zichtbaar zijn. Ze ogen ook meestal heel noordelijk. Ik kom heel graag in het Noorden. Ik voel me verbonden met de lege, stille landschappen van Noorwegen. Een paar jaar geleden verbleef ik er nog, als artist in residence in een klein, afgelegen dorpje. Ik zie de bergen met gletsjers voor me in blauwig licht, ijsblauw, waar het landschap in verdwijnt. Ik ben nu heel benieuwd naar de landschappen van IJsland. Daar wil ik een tijdje verblijven en er alleen zijn, een confrontatie aangaan met die verlaten landschappen om die dan weer mee te nemen naar hier, in mijn atelier in de stad."

Overall zwarte potloden.

CONTACT

Galerie Wilms

Venlo
www.galeriewilms.nl
t/m 26-02

Galerie dudokdegroot

Amsterdam
www.dudokdegroot.nl

De tafels met boeken, tekenspullen en prints.

Sandra Kruisbrink

Volgde haar opleiding aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam en aan de Facultad de Bellas Artes in Barcelona. Haar werk bevindt zich in diverse openbare en particuliere collecties, zoals in Spanje, Zwitserland, Brazilië, Nederland (o.a. Teylers Museum Haarlem en Stedelijk Museum Schiedam) en België (Musée d'Art Moderne et d'Art Contemporain, Liège en Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen).